

horizonte ^{UNIA}

Gazeta dla Polskich członkiń i członków Unii
WRZESIEŃ 2023

Redakcja T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Zapraszamy do lektury kolejnego numeru największej gazety migrantów i migrantek w Szwajcarii, wydawanej przez szwajcarski związek zawodowy Unia, zawierającej ważne informacje dotyczące spraw z zakresu prawa pracy. Więcej informacji o Unii znajduje się na ostatniej stronie.

W tym numerze m. in.:

- Negocjacje GAV
- 20 lat wcześniejszej emerytury

Wstęp

20 lat FAR, dzięki konsekwentnej walce!

Pracują ciężko każdego dnia na dworze. W upale, deszczu na wietrze. Pracownicy budowlani wykonują bardzo ciężką pracę. Wcześniej byli to pracownicy sezonowi, dzisiaj to w 80 procentach migranci. Poświęcają swoje zdrowie budując kraj. Przed 20 laty powiedzieli dość i wywalczyli emeryturę od 60 roku życia. Od lipca 2023 r. budowlańcy mogą przechodzić wcześniej na emeryturę.

Albino da Silva należy do tych osób, które całe życie przepracowały na budowie. Od 55 roku życia praca staje się niezwykle ciężka, opowiada nam Albino. «Chęci są, ale ciało już nie daje rady». Walka budowlańców o obniżenie wieku emerytalnego była ciężka ale niezwykle ważna. Blokada tunelu Baregg była najważniejszym akcentem tej walki, która poprawiła losy 26'000 budowlańców.

Związkowcy wiedzą co to znaczy walka o prawa pracownicze i potrafią docenić sukces w postaci pięciu lat dłuższej emerytury. Wielu budowlańców kończy dzisiaj 60 lat i cieszy się z zasłużonej emerytury. Między innymi Xhemshir Zenuni. Imprezę okazji przejścia na emeryturę, w tajemnicy przed ojcem, zorganizowały dzieci. Przyszli przyjaciele, koledzy, rodzina. Z relacji na Facebooku widać jak spędza czas z rodziną, podróżuje z przyjaciółmi, bawi się z wnukami. Przyznaje rację koledze Silva mówiąc: «Spędzanie czasu z wnukami, widząc jak dorastają to najlepsze co mogło mnie spotkać».

Hilmi Gashi

Wywiad

"Patrzeć na moje dorastające wnuki, to najlepsze co mogło mnie spotkać".

Przed 20 laty, w lipcu 2003 r. weszła w życie wcześniejsza emerytura na budowie (FAR). Udało się to osiągnąć dzięki wieloletniej walce i mobilizacji pracowników budowlanych. Walka się opłaciła: do dzisiaj ponad 26 800 osób mogło skorzystać z tej możliwości. Jednym z nich jest portugalczyk Albino Manuel da Silva, dzisiaj 62 letni. Albino jest od 34 lat członkiem Unii. Nigdy nie opuścił demonstracji budowlańców. I przed laty, uczestniczył we wszystkich przedsięwzięciach na rzecz FAR, również w słynnej blokadzie tunelu Baregg 4 listopada 2002 r. Teraz sam może cieszyć się wcześniejszą emeryturą.

Albino Manuel da Silva, ile lat przepracował Pan na budowie?

Moje całe dorosłe życie. W wieku 15 lat rozpocząłem pracę na budowie w Portugalii. Jestem od 34 lat w Szwajcarii, zawsze w branży budowlanej. 32 lata pracowałem u tego samego

pracodawcy, w firmie Marti. Byłem tam zawsze dobrze traktowany, miałem świetnych przełożonych i wielu dobrych kolegów.

Nie było to męczące, tyle lat na budowie?

Nie. Praca sprawiała mi przyjemność, praca na świeżym powietrzu służyła mi. A na budowie ma się pewną swobodę, inaczej niż na przykład w fabryce. Jasne, że to bardzo ciężka praca. Ale możemy gadać z kolegami, robić żarty i na przerwach opowiadać sobie dowcipy. Lubię tę atmosferę, wolność i pewien luz między kolegami.

Mimo wszystko zdecydował się Pan na wcześniejszą emeryturę w wieku 60 lat...

Tak, to prawda. Wie Pani, od 55 roku życia czuje się, że wydolność nie ta sama. Chce się być silnym ale organizm nie już nie daje rady. Coraz częściej coś boli, zdrowie już nie to samo. A w ostatnich piętnastu latach presja na budowie stale wzrastała. Ciągłe goniliśmy nowe terminy i pracy było coraz więcej. Ponieważ ludzi do pracy było mniej musieliśmy pracować więcej. Presja była coraz większa. To szkodzi zdrowiu i zwiększa ryzyko wypadku. Dlatego w wieku 60 lat postanowiłem przejść na emeryturę. W mojej firmie prosili mnie żebym został ale ja chciałem poświęcić czas sobie i mojej rodzinie.

Czy warunki pracy sprawiły, że brał Pan udział w demonstracjach Unii?

Tak, byłem na wszystkich protestach w pierwszym rządzie. W firmie kilka razy za to mi się oberwało. Usłyszałem, że nie mam się tak eksponować. Ale gdy trzeba walczyć o nasze warunki pracy to nie będę stał z boku, angażuję się z całą mocą. Również w pracy zawsze dopinałem się o nasze prawa i nasze zdrowie.

Brał Pan udział w blokadzie tunelu Baregg, która była kluczowa w walce o wcześniejszą emeryturę. Jak Pan to wspomina?

To było wspaniałe. Byliśmy podzieleni na dwie grupy, jedna blokowała północny, druga południowy wjazd do tunelu. Byliśmy zdeterminowani i zjednoczeni. Nie straszna nam była złość kierowców i przełożonych. Czuliśmy energię i siłę wspólnoty.

Teraz, na emeryturze ma Pan więcej wolnego czasu. Jak Pan to wykorzystuje?

Właśnie jestem w wczasach we Włoszech. Spędzę też trochę czasu z moja mama w Portugalii. Mam jeszcze ogródek działkowy, który z radością uprawiam. Przede wszystkim jednak, spędzam czas z wnuka, i. Mam dwie córki i czworo wnucząt. Gdy przyjechałem do Szwajcarii moje córki zosywały w Portugalii. Przegapiłem ich dzieciństwo. To było bardzo trudne dla mnie. Teraz nadrabiam to z wnukami. To najlepsze co mnie mogło spotkać w życiu.

Parlament utrzymuje restrykcyjne prawo naturalizacyjne

Teraz konieczna jest debata społeczna

Zgłoszono wiele wniosków o rewizję prawa naturalizacyjnego. Wszystkie zostały odrzucone przez prawicową większość. Tylko lewica i zieloni poparli nowelizację. Parlament nie zamierza łagodzić kryteriów nabycia obywatelstwa. Dlatego tym ważniejszą staje się inicjatywa Vierviertel. Potrzebne jest 100 000 podpisów aby trafiła pod głosowanie.

Propozycja obniżenia okresu pobytu w Szwajcarii z dziesięciu do siedmiu lat przepadła

stosunkiem głosów 107 do 83. Przepadła również propozycja skrócenia okresu zamieszkiwania w gminie. Aktualnie kantony muszą wymagać nieprzerwanego pobytu od dwóch do pięciu lat. W dalszym ciągu będzie możliwe podejmowanie decyzji o przyznaniu obywatelstwa przez zgromadzenie mieszkańców.

Żadnych wyjątków dla dzieci

Parlament odrzucił propozycję ułatwionej procedury dla dzieci oraz uczniów i uczennic. Proporcje głosów znowu były podobne: 105 do 85 przy jednym wstrzymującym się głosie.

2018 – kryteria zaostrzone

W roku 2018 znowelizowano ustawę o obywatelstwie. Z jednej strony skrócono okres pobytu z 12 do 10 lat. Pozostałe kryteria zostało zaostrzone. Osoby o statucie pobytu tolerowanego (tzw. Vorläufig aufgenommene) nie mogą występować o obywatelstwo. Do tego wymagana jest znajomość języka ustnie na poziomie B1 i pisemnie A2 – czyli umiejętność porozumiewania się w zasadzie we wszystkich sytuacjach życiowych. Również pobieranie pomocy socjalnej wyklucza możliwość złożenia wniosku. Ponadto, kantony mogą wprowadzać dodatkowe kryteria i zaostrzać wymogi wskazane przez państwo. W kantonach Aargau i Berno ubiegać się mogą tylko te osoby, które przez co najmniej dziesięć lat nie pobierały pomocy socjalnej. Kanton Thurgau wymaga natomiast lepszej znajomości języka niż wymaga tego państwo.

Obecne prawo obywatelskie jest niedemokratyczne i odbiera jednej czwartej możliwość uczestnictwa w życiu politycznym. Badanie przeprowadzone przez Uniwersytet w Lucernie w 2016 r. pokazało, że Szwajcaria pod tym względem w Europie przegrywa tylko z Cyprzem (badano 20 państw).

Inicjatywa demokratyczna

Inicjatywa „Na rzecz nowoczesnego prawa naturalizacyjnego” zmierza do zmiany tej sytuacji wprowadzając jasne i obiektywnie zmiernalne kryteria. Pięć lat pobytu, podstawowa znajomość języka oraz brak ciężkich przestępstw muszą wystarczyć by ubiegać się o obywatelstwo.

Podpisy pod inicjatywą zbierane są na ulicach Szwajcarii by osiągnąć wymagane 100 000 i zmienić drakońskie prawo.

Emine Sariaslan

Informacje w skrócie

Co czwarte miejsce pracy źle wpływa na zdrowie

Prawie jedna czwarta osób zatrudnionych w Szwajcarii, jest narażona na utratę zdrowia w miejscu pracy. W kwestii tempa pracy i presji terminów, Szwajcaria jest mistrzem Europy. W wielu branżach, w których obecna jest Unia, do dużego obciążenia fizycznego dochodzi długi czas pracy. Widać to głównie w branżach budowlanej, turystycznej, opiece i logistyce. Musimy nareszcie zabrać się za problem prewencji w obszarze ergonomicznego obciążenia. Odnośnie czasu pracy, to należy skrócić jego wymiar dzienny i tygodniowy, również ze względu na ochronę zdrowia. Pracodawcy są odpowiedzialni by zadbać o bezpieczne i

nieszkodzące zdrowiu miejsca pracy. Kluczowe znaczenie ma współdziałanie zatrudnionych, tak jak jest to przewidziane w ustawie o współdziałaniu w sprawach dotyczących ochrony zdrowia. Tymczasem, badania wykazują, że jedna trzecia zatrudnionych nie ma dostępu do współdziałania. Unia wzywa przedsiębiorstwa by konsultowały się z zatrudnionymi w sprawach dotyczących ochrony zdrowia i wprowadzały w życie postulowane przez nich rozwiązania.

Załoga firmy Archroma wywalczyła godne odprawy

W marcu Archroma przejęła tekstylną część firmy Huntsman. Za Archroma kryje się amerykańska firma inwestycyjna SK Capital. Na początku czerwca, Archroma zapowiedziała zamknięcie produkcji w Bazylei i przeniesienie do Azji na wiosnę 2024 r. Obejmie to 45 osób, którzy prowadzili badania naukowe i tworzyli nowe farby. Większość z nich pracuje ponad dziesięć lat, duża część nawet ponad 30 w tym zakładzie. Jest on globalnym centrum innowacji i kompetencji wspierający wiele zakładów produkcyjnych i klientów na całym świecie. Koncern wzbraniał się przed opracowaniem planu socjalnego i zamierzał wypłacić odprawy wysokości od jednego do dwóch pensji miesięcznych. Załoga nie dawała za wygraną i poprzez liczne, odważne i solidarne akcje protestacyjne walczyła przeciwko planom zwolnieniowym. I osiągnęli sukces: koncern przyznał znacząco wyższe odprawy i środki socjalne dla załogi.

Skandal dumpingu płacowego: teraz musi włączyć się polityka!

Kurt Goger z firmy Goger-Swiss AG, jest odpowiedzialny za największy skandal dumpingu płacowego w Szwajcarii. Równocześnie Goger oszukiwał pracowników na wielką skalę, prawdopodobnie na kwotę do 10 milionów franków. Unia, ujawniła ten przypadek już w 2015 r. i poinformowała odpowiednie urzędy. Jednak sprawa ta została zignorowana. W międzyczasie Goger zbiegł do Austrii, gdzie ukrył się przed szwajcarskimi urzędami. Przypadek Goger pokazuje jak bezwstydnie firmy budowlane wykorzystują luki w systemie. Rachunek za to płacą pracownicy oraz pozostałe firmy, które stosują się do przepisów. Szwajcaria potrzebuje nie słabszej lecz mocniejszej ochrony płac oraz więcej nakładów ze strony państwa do prowadzenia dochodzeń przeciwko naruszeniom prawa.

Do 17 procent kontroli ujawnia dumping płacowy

Organy wykonawcze przeprowadziły w 2022 r. w ramach środków osłonowych (flankierenden Massnahmen - FlaM) kontrolę warunków płacy i pracy 165'845 zatrudnionych w 37'134 przedsiębiorstwach – poinformował Sekretariat Stanu ds. Gospodarki (Seco). Ułamek naruszeń w branżach objętych ogólnie-obowiązującymi układami pracy zmalał w porównaniu do roku poprzedniego z 21 do 17 procent. Kantonalne komisje trójstronne (TPK) zanotowały w przypadku pracowników oddelegowanych w branżach nie objętych pensją minimalną wzrost nadużyć (zaniżania pensji) z 13 na 16 procent. W przypadku nielegalnego zatrudnienia zanotowano 13'147 podejrzeń. W 3044 przypadkach nałożone zostały sankcje lub inne środki zaradcze. (saw/sda)

Większe składki na mniejszą emeryturę

Referendum przeciwko reformie emerytalnej BVG 21 zostało zainicjowane: Ponad 140'000 osób podpisało się pod wnioskiem o referendum przeciwko obniżce emerytur. Unia wzbrania się przeciwko takim, niekorzystnym rozwiązaniom.

W zasadzie emerytury miały zostać podniesione (w drugim filarze). Tak w każdym razie nam obiecywano. Przede wszystkim kobietom w czasie, gdy podnoszono im wiek emerytalny. Tymczasem proponuje się podniesienie składki i zmniejszenie emerytury. Pomimo, że składki odciążane z pensji wzrosną, rzysza emerytura BVG ma zostać obniżona o 270 CHF.

Stracą głównie kobiety

Reforma dotknie przede wszystkim osoby z niższymi zarobkami lub pracującymi w niepełnym wymiarze czasowym. Czyli głównie kobiety. Po reformie 'AHV 21' również ta zmiana byłaby kolejnym pogorszeniem losu kobiet.

Teoretycznie, nowa ustawa miałaby wejść w życie 1 stycznia 2025 r. Aby temu zapobiec potrzebne jest odrzucenie jej w referendum. Głosowanie w sprawie reformy BVG odbędzie się prawdopodobnie 3 marca 2024 r.

Marek Wieruszewski

Negocjacje w sprawie zbiorowych układów pracy

Pensje w branży turystycznej rosną. W przemyśle udało się powstrzymać pogorszenia w czasie pracy i przedłużyć układ zbiorowy o pięć lat.

Branża turystyczna: pensje minimalne będą rosły również w 2024 r. Unia wynegocjowała razem z innymi partnerami, krajowy układ zbiorowy z wyrównaniem drożyzny dla pensji minimalnej. Pozostałe pensje rosną o pięć franków miesięcznie.

Unia domaga się podniesienia również pozostałych pensji

Niestety pensje powyżej tej minimalnej nie rozwijały się korzystnie w branży turystycznej. To sprawiło, że wiele osób odeszło do innych branż. Unia domaga się aby podnieść wszystkie pensje o koszty wynikające z drożyzny – czyli przynajmniej o sześć procent. Jednocześnie, podczas negocjacji płacowych postanowiono złożyć do rządu wnioski o przedłużenie powszechnego obowiązywania zbiorowego układu pracy (L-GAV) do końca 2024 r. Tym samym L-GAV w dalszym ciągu dotyczyłby wszystkich osób zatrudnionych w branży turystycznej.

Branża maszynowo-przemysłowa: negocjacje w sprawie nowego zbiorowego układu pracy w branży maszynowo-elektro-metalowej (GAV MEM) zostały zakończone. Naszej delegacji udało się zablokować decyzję zwiększenia czasu pracy. Niestety nie udało się dojść do porozumienia w sprawie poprawy warunków pracy, które uczyniłyby tę branżę atrakcyjniejszą dla pracobiorców. Organizacje pracowników przedłożyły odpowiednio wcześniej, szczegółowy katalog postulatów zwiększający atrakcyjność branży dla

ewentualnych pracowników i odpowiadający na braki fachowców. Przez cały czas trwania negocjacji, związek pracodawców ASM-Swissmem, odmawiał rozmów na temat jakichkolwiek zmian na korzyść zatrudnionych. Jeszcze gorzej: pracodawcy chcieli podnieść czas pracy do 42 godzin tygodniowo. Byłoby to ogromnym krokiem wstecz do lat 1980 – tych. Już w 1988 r. wprowadzono 40 godzinny tydzień pracy w branży MEM. Propozycja podwyższenia czasu pracy została całkowicie odrzucona przez pracowników i ich organizacje. Dodatkowo, ASM-Swissmem domagał się pogorszenia prawa konsultacyjnego reprezentacji pracowniczych w przypadkach zwolnień masowych i restrukturyzacji. W obliczu tak zatwardziały postaw, strony zgodziły się na przedłużenie obowiązującego zbiorowego układu pracy na kolejne pięć lat do czerwca 2028 r. Układ ten zawiera kluczowe postanowienia, jak automatyczne dopasowanie płac minimalnych do drożyzny, 40 godzinny tydzień pracy, przynajmniej pięć tygodni urlopu, 13 pensję oraz prawa współdecydowania w komisjach personalnych.

Hilmi Gashi

Jak wstąpić do Unii?

- Można to zrobić przez Internet odwiedzając poniższą stronę:
www.unia.ch/de/jetzt-mitglied-werden
- lub kontaktując się bezpośrednio z Markiem Wieruszewskim (telefon poniżej).

Koszt członkostwa wynosi od 12.70 do 50.80 CHF w zależności od wysokości wynagrodzenia.

Więcej informacji po polsku znajduje się na polskiej stronie internetowej Unii:

www.unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/migrantinnen/polnische-infos

Kontakt do przedstawiciela odpowiedzialnego za polskich pracowników w Unii

Marek Wieruszewski

email: marek.wieruszewski@unia.ch

Impressum

Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission H. Gashi, A. García, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martín, M. Mendes, O. Osmani, M. Wieruszewski | Sprachverantwortlich Marek Wieruszewski | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, www.unia.ch

Tłumaczenie polskie: Marek Wieruszewski